

Jezioro Roś

Nawet w szczycie sezonu letniego jest tu pusto i cicho. Przede wszystkim dlatego, że jezioro to leży na uboczu. Od jeziora Seksty, a tym samym od szlaku wiodącego z południa na północ Wielkich Jezior Mazurskich, oddzielone jest ponad pięciokilometrowym Kanałem Jeglińskim (5250 m), najdłuższym na Mazurach. Jezioro Roś ma kształt litery S, jest wąskie i długie (25 km). Jego północno-zachodnia część jest wręcz bardzo wąska, zarośnięta trzcinami i pełna mielizn. Żeglarze zaglądają tu rzadko. I słusznie, bo miejsca do żeglowania malutko, a w dodatku próżno tu szukać ładnego postoju, chyba że ktoś lubi parkowanie w trzcinach, co wiąże się z wizytami komarów i innych nadwodnych owadów. Po południowej części jeziora – nieco szerszej – od biedy da się żeglować, ale brzeg jest na ogół bagnisty, tylko na odcinku między wioskami Ruda i Łupki zalesiony i dość wysoki. Z części południowo-zachodniej jeziora Roś wypływa rzeka Pisa, która 81 km dalej, w Nowogrodzie, wpada do Narwi. Jeśli mimo wszystkich wymienionych wyżej niedogodności zawędrujemy na Roś, to w razie potrzeby możemy znaleźć miejsce na postój przy pomostach 10 ośrodków usytuowanych nad brzegiem jeziora. Większość z nich znajduje się w Pisz lub jego najbliższej okolicy.

Pisz

Historia

Do 1946 r. miasto nosiło nazwę Johannsburg, spolszczoną tuż po wojnie na Jańsbork. Osada nad rzeką Pisą, której pruska nazwa pochodzi od słowa *pissa* czyli 'bagnisko', istnieje od 1344 r. Wtedy zaczęła się tu budowa krzyżackiego zamku, w którym podczas słynnego polowania w Puszczy Piskiej w 1698 r. gościem elektora Brandenburgii Fryderyka III był król Polski August II Mocny. Niestety, wizyta polskiego monarchy, mocno zakrapiana, zaowocowała jego zgodą na koronację Fryderyka III na króla Prus i uniezależnienie się tego kraju od Rzeczypospolitej. W 1734 r. w piskim zamku gościł inny polski król – Stanisław Leszczyński, który przenocował tu, uciekając z Gdańska przez Pisz i Węgorze-

wo do Królewca w obawie przed aresztowaniem przez wojska carskie. Dzisiaj po zamku zostały tylko smętne ruiny, bo w styczniu 1945 r. sowieccy saperzy wysadzili budowlę w powietrze.

Atrakcje turystyczne

W Pisz zachowało się kilka obiektów z dawnych czasów. Najwyższym budynkiem w mieście jest wzniesiona na przełomie XIX i XX w. wieża ciśnień. Stoi przy ul. Gdańskiej 11 i warto się tam wybrać, ponieważ w 2011 r. została zwieńczona szklaną kopułą, a dawny zbiornik wodny przebudowano na tarasy widokowe, z których można podziwiać panoramę miasta i Puszczy Piskiej. Warto zobaczyć kościół pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela (patrona miasta; do dzisiaj herb Pisz to głowa św. Jana) o konstrukcji ryglowej, z końca XVII w., przebudowany w 1787 r. Do 1945 r. była to świątynia ewangelicka, obecnie katolicka. W rynku (pl. Daszyńskiego) stoją dwie secesyjne kamienice (pod numerami 8 i 14) oraz neogotycki ratusz wzniesiony w 1900 r. W jego piwnicach mieściła się kiedyś restauracja „Ratuszowa”, teraz jest tu Muzeum Ziemi Piskiej. Warto tam zajrzeć choćby po to, by obejrzeć (oprócz okazów miejscowej flory i fauny) ławę myśliwską z wieńczącymi jej podłokietniki głowami gryfów. Przy ul. Rybackiej 8 zobaczyć można budynek z końca XVIII w., nazywany domem myśliwskim Augusta II Mocnego. Monarcha miał tam rzekomo nocować w czasie wspomnianego

Kamienna baba z Wejsun

wyżej słynnego polowania w Puszczy Piskiej w 1698 r. Rzekomo, bo dom został zbudowany później. Dzisiaj mieści się w nim Społeczne Ognisko Muzyczne. Przy piskim rynku stoi wyrzeźbiony w kamieniu obelisk przypominający kobiecą postać z twarzą bez nosa, nazywany „Kamienną babą z Wejsun”, którego dotknięcie ma przynosić szczęście. Skąd się tu wziął? Przywędrował w 1969 r. (według innych źródeł w 1970 r.) z pobliskiej wsi Wejsuny. Według rodzinnej legendy rodu Jeronimów autorem posągu był ich krewny Johan Wielk, który w 1875 r. ustawił przy wejsuńskiej drodze „Kamienną babę” jako drogowy znak do swojego gospodarstwa (według innych to pruska rzeźba wotywna). Przy nabrzeżach Pisy znajdziemy inne pomniki. W 75. rocznicę pierwszej edycji *Na tropach Smętka* przy wschodnim brzegu Pisy stanęły dwuipółmetrowa figura Melchiora Wańkowicza i jego kajak „Kuwaka”, wykute w kamieniu przez Andrzeja Renesa, rzeźbiarza mieszkającego w Nowych Gutach nad Śniardwami. Na przeciwległym brzegu, przy bulwarze można zobaczyć wykutą z szarego granitu książkę z wyrytym tytułem *Na tropach Smętka* i kamienną tablicę z uwiecznioną na niej trasą wyprawy pisarza po Prusach Wschodnich latem 1935 r. Miłośników historii zainteresuje też zapewne Piska Pozycja Ryglowa,

którą Niemcy zaczęli budować w 1939 r. przy drodze wylotowej w kierunku Rucianego-Nidy. Do dziś zachowały się m.in. sucha fosa i schron bojowy ciężkiego karabinu maszynowego. Przy ul. Nidzkiej 11 w schronie Regelbau 502, którego wnętrze zostało odrestaurowane, można codziennie bezpłatnie zwiedzać wystawę militariów.

Rynek w Pisz

Użyteczne informacje

Punkt Informacji Turystycznej mieści się przy pl. Daszyńskiego 16. W mieście jest wiele małych sklepów (żeglarski przy ul. 1 Maja), usytuowanych głównie w centrum, są także markety „Lidl”, „Biedronka”, „Kaufland”, „Leviatan” i „Żabka”. Poza tym są banki i bankomaty, hotele, apteki, szpital, poczta oraz stacje paliw. Szpital mieści się przy ul. Sienkiewicza 2. Stacja paliw położona najbliżej jeziora Roś znajduje się przy ul. Grunwaldzkiej 1, ale jest czynna tylko do godziny 22.30. Trochę dalej, w pobliżu centrum miasta, przy ul. Warszawskiej 43 i Warszawskiej 48 można zatankować przez całą dobę. Dworce kolejowy i autobusowy usytuowane są oczywiście przy ul. Dworcowej.

Przystanie

Port nad Pisą

53°37,367'N 21°48,067'E

Park Różany, wjazd od ul. Kopernika, 12-200 Pisz
tel. Biuro MGOSiR Pisz: 87 423 28 23, 728 880 458

Nowy, wybudowany w 2019 r., port leży 1200 m od wyływu Pisy z jeziora Roś. Ze wszyst-

kich piskich przystani to właśnie stąd jest najbliżej do centrum miasta. Płynąc tu od strony jeziora Roś, nie sposób zabłądzić, bo jest to pierwszy port za mostem kolejowym po prawej stronie (lub tuż przed tym mostem, po lewej, gdy przy płynięciu do miasta rzeką). Uwaga! Żeby wpłynąć do „Portu nad Pisą”, musimy położyć maszt najpóźniej przed mostem (kolejowym, gdy żeglujemy od strony jeziora Roś, drogowym, gdy zbliżamy się rzeką od strony południowej). Gdy płyniemy Narwią i Pisą, maszt musi być położony właściwie przez większą część trasy. Jednak kiedy zmierzamy tu od strony jeziora Roś, maszt najlepiej położyć jeszcze na jeziorze, zanim wpłyniemy na Pisę. Głębokość w porcie zależy od poziomu wody w rzece i waha się od 160 do 50 cm. Stajemy w wolnym miejscu w Y-bomach. Zmieści się w nich 36 jednostek. Większe jachty mogą stanąć longside (jest miejsce dla trzech). Prąd i woda dostępne na kei.

W ramach opłaty portowej możemy korzystać z WC oraz zostawić śmieci. Postój do 3 godzin jest tańszy niż za dobę. Za prysznic i opróżnienie toalety chemicznej trzeba zapłacić dodatkowo. Uwaga! Slip działa tylko przy stanie wody powyżej 150 cm. Na terenie portu jest parking, zmieści się na nim ok. 40 samochodów. Cały obiekt jest bezpieczny, monitorowany, zarazem położony bardzo blisko sklepów, barów i restauracji, a także stacji paliw.

Port Nad Pisą

Powiatowy Międzyszkolny Ośrodek Sportowy

53°38,057'N 21°48,996'E

al. Turystów 22, 12-200 Pisz
tel. 87 423 45 72
www.pmos.pisz.pl

Przystań PMOS na Pisie

Przystań ośrodka leży ok. 400 m na południe od wypływu Pisy z jeziora Roś. Może tu zacumować ok. 60 jachtów. Zarówno przystań, jak i ośrodek są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach opłaty portowej dostaniemy dostęp do WC, umywalki i prysznica, miejsca do mycia naczyń, sieci Wi-Fi oraz prądu, który można pobrać na kei. Można skorzystać ze slipu lub dźwi-

gu. Do stacji paliw jest ok. 2 km, podobnie do sklepu spożywczego, ale za to do baru trzeba przejść tylko 1 km. Na terenie portu można ustawić grill i rozpaścić ognisko, ale o drewno trzeba się zatroszczyć samemu. Jeśli nie mamy własnego jachtu, możemy go wyczerterować. Do wyboru są łodzie klasy Venus, Omega, DZ, a także Kormoran. Jachty można wynająć też na godziny. Istnieje też możliwość wypożyczenia kajaka. Samochód można zostawić na płatnym parkingu strzeżonym. W porcie można też wynająć pokoje 2-, 3- lub 4-osobowe, a także dwupokojowy apartament. W cenie wynajmu pokoju możliwość skorzystania z rowerów treningowych i wodnych oraz z siłowni. Za dzieci do 3 lat nie płacimy, a za starsze i uczące się lub studiujące (do 26. roku życia) zapłacimy mniej niż za dorosłych. Opłata za zimowanie łodzi zależy od jej rozmiarów, ceny do uzgodnienia.

Przystań hotelu „Roś”

53°38,332'N 21°49,003'E

al. Turystów 3, 12-200 Pisz
tel. 87 423 49 60
www.hotelros.pl

Port usytuowany przy hotelu „Roś” ma 82 miejsca postojowe, ale do dyspozycji gości jest tylko 12 z nich – przy szczycie drewnianego

Przystań hotelu „Roś”

pomostu (cumowanie do bojek) oraz przy kei na Pisie, przed hotelem, gdzie jachty ustawia się w Y-bomach. Pozostała część portu to keje rezydentów. Głębokość zmienna, zależna od poziomu wody, od 0,5 do 2 m, więc lepiej przy podchodzeniu przynajmniej częściowo podnieść miecz i płetwę sterową. Jeśli płynąc Pisą od południa, będziemy patrzeć na prawo, poznamy port bez trudu, bo stoi w nim dość wysoki maszt sygnałowy.

W ramach opłaty portowej dostaniemy wodę i prąd (na kei), dostęp do sanitariatów i umywalk. Za prysznic, a także za opróżnienie przenośnego WC trzeba zapłacić osobno. Można skorzystać z pralki – cena wynosi od kilku do kilkudziesięciu złotych w zależności od tego, ile chcemy uprać. W porcie są slipy oraz dźwig. Zimowanie pod chmurką, ceny negocjujemy. W porcie można dokonać drobnych napraw skutniczych, a także coś zespawać. Sklep żeglarski znajduje się przy ul. 1 Maja, ok. 2 km od portu. Bliżej jest do sklepu spożywczego (800 m). Dwie stacje paliw także oddalone są o 2 km od portu, jedna przy ul. Warszawskiej, druga przy Olsztyńskiej. Bankomat jest przy pl. Daszyńskiego w centrum miasta, 1,5 km od portu. Na strzeżonym parkingu przy hotelu „Roś” można zostawić samochód. Na miejscu: bar, restauracja, chata grillowa, Wi-Fi. Na terenie portu są również camping i pole namiotowe. W hotelu można zapytać o czarter jachtów (Twister, Tes Dreamer) oraz wypożyczyć kajak lub rower, nie tylko wodny.

Euforia Port

53°38,368'N 21°49,188'E

al. Turystów 9, 12-200 Pisz
tel. 508 085 551
www.euforiaport.pl

Przystań leży w południowo-zachodniej części jeziora Roś, zaraz przy wypięciu Pisy, ok. 200 m na wschód od pomostów hotelu „Roś”. Zmieści się tu 8–10 jachtów. Podchodzić należy z podniesionym mieczem i uchyloną płetwą sterową, na szczycie pomostu głębokość wynosi ok. 1 m, bliżej brzegu zaś 0,5 m. W 2021 r. port ma być pogłębiany.

Euforia Port

Stajemy longside do strony zachodniej pomostu (patrząc od wody – prawej) oraz rufą w Y-bomach do wschodniej. Za postój płacimy w kapitanacie mieszczącym się w budynku hotelowym, a w ramach opłaty portowej możemy korzystać z komfortowych sanitariatów, stanowiska do zmywania naczyń oraz wody i prądu na kei. Port jest ogrodzony i strzeżony przez 24 godziny na dobę. Można tu wynająć trzy komfortowo urządzone apartamenty oraz wypożyczyć kajak lub wiosłórkę. Są też plac zabaw dla dzieci i pole campingowe.

Ośrodek Żeglarstwa i Turystyki Wodnej „Camp Pisz”

53°38,423'N 21°49,440'E

al. Turystów 11, 12-200 Pisz
tel. 87 423 04 59
www.hotelconrad.pl/marina/

W 2020 r. skromny pomost przystani należącej do hotelu „Joseph Conrad” został przebudowany i obecnie wychodzi od brzegu dość daleko w jezioro, a kształtem przypomina odwróconą literę T. Minimalna głębokość w porcie wynosi 0,7 m. Na szczycie pomostu stoją

zakotwiczone przy nim charakterystyczne, widoczne z daleka trzy domy ze spadzistymi dachami, które można wynająć (tak, tak, nie są to hausbooty, tylko stojące na wodzie mieszkalne domy). W dalszej części pomostu, przy jego cumowniczych odnogach, zmieści się w sumie 20 jachtów, ale większość miejsc jest zarezerwowana dla rezydentów. Przy każdym stanowisku cumowniczym jest słupek z wodą i prądem. W ramach opłaty portowej (od osoby) możemy skorzystać z sanitariatów, a także umyć naczynia. Za dodatkową opłatą weźmiemy prysznic i podłączymy się do prądu, a także zostawimy śmieci. Nie ma tu dźwigu ani slipu, ale blisko jest łagodny, piaszczysty brzeg. W wydzielonym miejscu można rozpałcić ognisko i grill. W odległości 200 m znajduje się niestrzeżone kąpielisko miejskie. Przy hotelu bezpłatny parking niestrzeżony. Można wyczerterować jacht i rower turystyczny. Do najbliższego sklepu spożywczego jest 500 m, ale bar i restauracja są na miejscu.

Ekomarina Pisz

53°38,441'N 21°49,446'E

al. Turystów 1, 12-200 Pisz
tel. 87 423 28 23, 728 880 458
eko-mazurymariny.pl/pisz/

Położona w zachodniej części, na południowym brzegu jeziora Roś, między pomostami OŻITW „Camp Pisz” i plaży miejskiej, przystań jest bardzo nowoczesna. Przy pomoście pływającym może cumować 30 jednostek, głębokość w porcie wynosi od 2 do 0,8 m. Stajemy dziobem / rufą lub longside w Y-bomach i na murkach. Za krótki postój jachtu (do 3 godzin) trzeba zapłacić kilkanaście złotych, można za to zostawić w porcie śmieci i umyć naczynia. Opłata za postój przez dobę jachtu o długości do 10 m jest trochę mniejsza niż za jacht dłuższy, do tego dochodzi opłata za członków załogi. W jej ramach możemy wyrzucić śmieci i korzystać z energii

Pomosty OŻITW „Camp Pisz” (bliżej trzciny – widok jeszcze przed przebudową, obecnie od nabrzeża w jezioro wychodzi długi pomost) i „Ekomariny Pisz” (z lewej)

